

INTERNATIONAL
MAARİF
PROGRAM ULUSLARARASI
MAARİF PROGRAMI

İM-ORTAÖĞRETİM
**TÜRK KÜLTÜRÜ
VE MEDENİYETİ
DERSİ**
ÖĞRETİM PROGRAMI

İM-ORTAÖĞRETİM TÜRK KÜLTÜRÜ VE MEDENİYETİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

Yayın Yönetmeni

Ahmet TÜRK BEN

Yayın Koordinatörü

Prof. Dr. İbrahim GÜLTEKİN

Dilara AYDIN

Editör

Prof. Dr. Deniz MELANLIOĞLU

Prof. Dr. İbrahim GÜLTEKİN

Prof. Dr. Mustafa BALCI

Yazar

Prof. Dr. Deniz MELANLIOĞLU

Prof. Dr. İbrahim GÜLTEKİN

Prof. Dr. Kemal Sinan ÖZMEN

Prof. Dr. Mustafa BALCI

Prof. Dr. Mustafa KURT

Prof. Dr. Nezir TEMUR

Prof. Dr. Oktay Cem ADIGÜZEL

Prof. Dr. Özay KARADAĞ

Prof. Dr. Şamil ÖÇAL

Doç. Dr. Mustafa OTRAR

Dilara AYDIN

Firdevs KAPUSIZOĞLU

İM-Ortaöğretim Türk Kültürü ve Medeniyeti Dersi Öğretim Programı'nın ilgili ülkelerde uygulanmasının MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca 05.09.2022 tarihinde uygun olduğu mütalaa edilmiştir.

ISBN : 978-605-71548-8-0

I. BASKI: EYLÜL 2022,

Baskı ve Cilt:

Buyruk Matbaa Selefyon ve Reklamcılık Hizmetleri

Tüm hakları saklıdır. Türkiye Maarif Vakfının izni olmadan kopyalanamaz ve çoğaltılamaz.

Para ile satılamaz.

İÇİNDEKİLER

Giriş.....	5
1. Uluslararası Maarif Programı.....	5
1.1. Maarif Öğrenen Profili	6
2. Ortaöğretim Türk Kültürü ve Medeniyeti Dersi Öğretim Programı ve Temel Dayanakları.....	7
3. Program'ın Temel Yaklaşımı	7
4. Program'ın Genel Amaçları.....	7
5. Program'ın İçerik Tasarımı ve Yapısı	8
6. Program'ın Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımı	13
7. Program'ın Uygulanmasında Dikkat Edilecek Hususlar.....	13
8. Ders Materyallerinin Hazırlanmasında Dikkat Edilecek Hususlar.....	14
9. Alana Özgü Beceriler.....	15
10.Tema ve Kazanım Tablosu.....	17
11. Sözlük.....	27

Giriş

Türkiye Maarif Vakfı; Anadolu'nun kadim irfan geleneği ile insanlığın ortak birikim ve değerlerini esas alarak yurtdışında örgün ve yaygın eğitim faaliyetleri yürütmek amacıyla 17.06.2016 tarihli 6721 sayılı kanun ile kurulmuş bir kamu vakfıdır. Vakıf, kurulduğu günden bu yana insanlığın ortak bilgi birikimini, ülkesi ve dünyanın iyiliği için kullanacak erdemli insanlar yetiştirmek amacıyla dünyanın farklı ülkelerinde eğitim faaliyetlerini sürdürmektedir. Halihazırda 49 ülkede yaklaşık 50.000 öğrenciye eğitim veren Vakıf, uluslararası öğrencilere Türk kültürü ve medeniyetine dair zenginliklerin tanıtılmasını ve kültürlerarası yeterliliğin bilimsel ölçütler çerçevesinde kazandırılmasını önemli görmektedir. Bu doğrultuda uluslararası öğrencilere uygulanmak üzere Ortaöğretim Türk Kültürü ve Medeniyeti Dersi Öğretim Programı hazırlanmıştır. Program, Vakfın Uluslararası Maarif Programı standartları kapsamında geliştirilmiştir. Program'da Vakıf vizyonu ve misyonu, Uluslararası Maarif Programı ve Öğrenen Profili, ders içeriğine uygun amaçlar, temel yaklaşım ve dayanaklar, uygulama süreci, ölçme ve değerlendirme süreci, alana özgü beceriler, temalar ve alt temalar, kültürel unsurları içeren kavramsal çerçeve ile buna uygun kazanımlar yer almaktadır.

Türkiye Maarif Vakfı, kültür ve medeniyet etkileşimini “ortak iyi”ye ulaştıracak bir yol olarak gören Türkiye'nin uluslararası eğitimde dünyaya açılan kapısıdır.

İlmini ve irfanını insanlığın barışı ve huzuru için kullanacak iyi insanların yetiştiği öncü bir eğitim kurumu olma vizyonuna sahip olan Vakıf, bütün dünyada insanlığın ortak birikimini ve Anadolu'nun kadim irfan geleneğini esas alan kapsamlı eğitim faaliyetleri yürütmeyi misyon edinmiştir. Bu vizyon ve misyondan hareketle Vakıf, uluslararası eğitim süreçlerinde uygulanabilir, kabul edilebilir ve geliştirilebilir Uluslararası Maarif Programı'nı hazırlamıştır.

1. Uluslararası Maarif Programı

Okulların eğitim öğretim faaliyetlerini sürdürülebilir kalitede yerine getirmek üzere tanımlanan standartlara ve bu standartların uygulanması için yapılan rehberlik çalışmalarına ve okulların standartları karşılama düzeylerinin analizine, «Uluslararası Maarif Programı Akreditasyon Sistemi» (IM) adı verilmektedir. Uluslararası Maarif Programı'nın bütün süreçleri, Erdemli İnsan Öğrenen Profili merkeze alınarak yapılandırılmakta; müfredat çerçevesi, öğretmen ve yönetici mesleki gelişim programları, ölçme değerlendirme ve rehberlik sistemiyle desteklenmektedir.

Türkiye Maarif Vakfı öğrencilerin kendi inanç, kültür ve medeniyet değerlerini tanımlarına ve bu değerlere bağlı olmalarına, bu değerleri yaşatmak için gayret göstermelerine, dünyadaki değişim ve ilerlemeleri dikkate alarak ait olduğu toplumun sosyal, kültürel ve ekonomik gelişimine katkıda bulunacak donanımda olmalarına önem vermektedir.

Vakfın yetiştirmek istediği Erdemli İnsan Öğrenen Profili, eğitimin sadece bilgi kısmına değil kültürel bilinç ve kişilik kısmına da odaklanması gerektiğini göstermektedir. Bu bağlamda Uluslararası Maarif Programı; insan, gelişim ve kültür odaklılık olmak üzere üç temel kavram üzerine inşa edilmiştir:

- ◆ İnsan odaklılık; öğrencinin merkeze alınarak eğitim faaliyetlerinin bütünsel bir yaklaşımla sürdürülmesini,
- ◆ Gelişim odaklılık; öğrencinin dünyayı sistematik bir şekilde anlayabilmesi, olaylar hakkında eleştirel ve entelektüel düşünebilmesi, gerektiğinde insan ilişkilerini düzenlemede uzlaştırıcı olabilmesini,
- ◆ Kültür odaklılık; öğrencinin kendi kültürünün yanı sıra farklı kültürleri bilen kültürlerarası duyarlılık ve etkileşim becerisine sahip birey olarak yetişmesini amaçlamaktadır.

1.1. Maarif Öğrenen Profili

Türkiye Maarif Vakfı tarafından hazırlanan bütün eğitim programlarında öğrencilerin Erdemli İnsan Öğrenen Profili'ne uygun olarak yetiştirilmesi hedeflenmektedir. Öğrenen Profili'nde bulunan kavramların, okul yaşantısı içerisinde yer alan tüm etkinlikler vasıtasıyla öğrencilerin kişiliğinin bir parçası hâline getirilmesi amaçlanmaktadır.

Şekil 1. Maarif Erdemli İnsan Öğrenen Profili

Ortaöğretim Türk Kültürü ve Medeniyeti Dersi Öğretim Programı'nın alt tema ve kazanımları, Öğrenen Profili'nde belirtilen özellikleri kazandırmaya yönelik olarak hazırlanmıştır. Bu yönüyle Program, öğrencilerin Öğrenen Profili'nde belirtilen özelliklere sahip erdemli insanlar olarak yetişmelerini amaç edinmektedir.

2. Ortaöğretim Türk Kültürü ve Medeniyeti Dersi Öğretim Programı ve Temel Dayanakları

Ortaöğretim Türk Kültürü ve Medeniyeti Dersi Öğretim Programı çerçevesinde uygulanacak Türk Kültürü ve Medeniyeti dersiyle hedef kitleye Türk kültürü ve medeniyetinin (sanat, edebiyat, tarih, coğrafya vb.) tanıtılması böylece kültürel öğrenme yoluyla kültürlerarası etkileşimin sağlanması amaçlanmaktadır. Program, bu yönüyle öğrencilere kültürlerarası boyutta hedef kültür ile kaynak kültür arasında ilişki kurma yeterliği kazandırmayı ve öğrencilerin kültürlerini muhafaza ederken bir diğer kültürün özellikleriyle tanışmasına aracılık etmeyi hedeflemektedir.

Program, Uluslararası Maarif Programı'nın ortaya koyduğu eğitim felsefesine dayanmaktadır. Uluslararası Maarif Programı'nın insan, gelişim ve kültür odaklılık temel kavramları çerçevesinde hazırlanan Ortaöğretim Türk Kültürü ve Medeniyeti Dersi Öğretim Programı, ilhamını Türk-İslam irfan geleneği ile insanlığın ortak birikim ve değerlerinden alır. Kâşgarlı Mahmud, Yûsuf Has Hâcib, Hoca Ahmed Yesevî, Mevlânâ Celâleddîn-î Rumî, Hacı Bayrâm-1 Velî, Hacı Bektâş-1 Velî, Yunus Emre, Hoca Nasreddin, Mimar Sinan ve İtrî gibi isimler ile başlayıp günümüze kadar uzanan köklü bir kültür ve medeniyet birikimine yaslanan bütün yazılı, sözlü, görsel ve işitsel eserler Program'ın temel kaynaklarıdır. Ortaöğretim Türk Kültürü ve Medeniyeti Dersi Öğretim Programı'nın hazırlanmasında insanlığın ortak birikimi ve değerleri, uluslararası eğitim standartlarını belirleyen temel metinler ve evrensel kabul edilen yeterlilikler de göz önünde tutulmuştur.

3. Program'ın Temel Yaklaşımı

Ortaöğretim Türk Kültürü ve Medeniyeti Dersi Öğretim Programı; amaçları, içeriği, öğrenme-öğretme süreci, ölçme ve değerlendirme yaklaşımı ile aktif öğrenme yaklaşımını esas almaktadır. Bu yaklaşım kapsamında Program; öğrenci, öğretici, öğrenme ortamı ve çevre ilişkisi bağlamında ekolojik sistem kuramına uygun özellik göstermekte ve öğrencinin gelişim özellikleri ve bireysel öğrenme farklılıklarını (bilişsel ve sosyo-duyuşsal hazırlanmışlık düzeyleri, öğrenme ihtiyaçları, sosyokültürel farklılıkları vb.) gözetmektedir.

4. Program'ın Genel Amaçları

Ortaöğretim Türk Kültürü ve Medeniyeti Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin;

- ◆ Türk kültürü ve medeniyetine dair unsurları tanımaları,
- ◆ Türk kültürü ve medeniyetinin evrensel kültüre katkılarını fark etmeleri,

- ◆ Türk kültürü ve medeniyetini kendi kültürleriyle ilişkilendirmeleri,
- ◆ Kültürlerarası duyarlılığa ve kültürlerarası iletişim becerisine sahip olmaları,
- ◆ Kültürlerarası bilinç ve yeterliğe ulaşmaları,
- ◆ Kültürlerarasılık çerçevesinde üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeleri amaçlanmaktadır.

5. Program'ın İçerik Tasarımı ve Yapısı

Ortaöğretim Türk Kültürü ve Medeniyeti Dersi Öğretim Programı'nın içeriğinin planlanmasında tematik yaklaşım esas alınmıştır. Buna göre temalar ve alt temalar belirlenmiştir. Ayrıca temalar arasında bağlamsal birlik söz konusudur. Öğrenme ve öğretme süreçlerinde ise öğreticilerin eklektik bakış açısıyla yöntem zenginliğine başvurmaları beklenmektedir. Bu çerçevede içerik ve kazanımlar dikkate alınarak sınıf içi ve sınıf dışı öğrenme ortamlarında farklı etkinlik ve uygulamalara yer verilmesi, görev odaklı çalışmaların planlanması gerekmektedir.

Ortaöğretim Türk Kültürü ve Medeniyeti Dersi Öğretim Programı 14 tema, 40 alt tema ve bunlara uygun alt temalar ile birbirini takip eden 127 kazanımdan oluşmaktadır. Program; Türkiye'nin kültür, medeniyet ve tarihî zenginliği, hedef kitlenin kültürel çeşitliliği, öğretim yöntem ve tekniklerindeki gelişmelere göre güncellenebilir, dinamik ve esnek bir yapıda hazırlanmıştır. Program'ın takip ettiği içerik tasarımı Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 2. Ortaöğretim Türk Kültürü ve Medeniyeti Dersi Öğretim Programı'nın İçerik Tasarımı

4. TEMA: TÜRK MUTFAK KÜLTÜRÜ		
ALT TEMALAR	KAVRAMSAL ÇERÇEVE	KAZANIMLAR
1. Türk Mutfağı	Türk mutfağının tarihçesi Osmanlı saray mutfağı Türk yemekleri, içecekleri ve tatlıları	21. Türk mutfağından lezzetlere örnekler verir. 22. Türk mutfağını çeşitlilik açısından yorumlar. 23. Türk mutfağından bir yemeğin/içeceğin/tatlının tarifini verir.
2. Anadolu Türk Mutfağı	Anadolu'nun yeme - içme atlası Anadolu'nun yöresel mutfakları Özel günlere ilişkin lezzetler Türk kahvaltısı	24. Türk mutfağına özgü lezzetleri Anadolu'nun coğrafi özellikleriyle ilişkilendirerek açıklar. 25. Türk mutfağındaki yöresel lezzetlere örnekler verir. 26. Türk kahvaltısının sosyokültürel işlevini açıklar.
3. Halil İbrahim Sofrası	Türklerin sofrada İftar sofrası Türklerde ikram geleneği	27. Türklerin sofrada adabını bilir. 28. Sosyal ilişkilerde sofrada adabının önemini fark eder. 29. Sofra adabını kendi yaşamından örneklerle açıklar. 30. Türk ikram geleneğine uygun bir etkinliği gönüllü olarak organize eder.

Tema, içerikle ilgili bölümlerden her birini temsil eder.

Alt temalar, her temada işlenecek alt öğrenme alanlarıdır.

Kavramsal Çerçeve, tema konularının kavramsal sınırlılığına işaret eder.

Kazanımlar, öğrenme sürecinde, planlanmış ve düzenlenmiş yaşantılar yoluyla öğrencinin kazanması beklenen bilgi, beceri, tutum ve değerlerdir.

Öğrenme öğretme sürecinde işlenmesi ve öğretim materyallerinde yer verilmesi öngörülen temalar ve bu temalarla ilgili kavramsal çerçeve Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Ortaöğretim Türk Kültürü ve Medeniyeti Dersi Öğretim Programı Temaları ve Kavramsal Çerçevesi

KÜLTÜRDEN MEDENİYETE

Birey, toplum, millet, kültür, medeniyet, kültürel kimlik, kültürel hafıza, kültürel miras, kültürel farkındalık, kültürel duyarlılık, kültürlerarası iletişim ve etkileşim vb.

TÜRKİYE VE TÜRKLER

Türk devletleri (ilk Türk devletleri, ilk Türk İslam devletleri, Osmanlı Devleti, Türkiye Cumhuriyeti, Orta Asya Türk devletleri), medeniyetler beşiği: Anadolu, insanlığın ilk ayak izleri: Göbeklitepe, insanlığın baba ocağı: Nuh'un gemisi, konum, şehirler, siyasi yapı, yönetim şekli, ekonomi, Türkiye'nin kurucu üyesi olduğu uluslararası sosyal kuruluşlar, Türkiye'nin kurucu üyesi olduğu uluslararası ekonomik kuruluşlar, Türkiye'nin kurucu üyesi olduğu uluslararası teknik kuruluşlar vb.

TÜRKİYE'DE GÜNLÜK HAYAT

Türk aile yapısı, din ve toplum, mahalle kültürü ve komşuluk, bir gün, günlük öğünler, çay-kahve kültürü, alışveriş, alışveriş ilişkileri, semt pazarları, nüfus ve ekonomi, iş imkânları, çalışma rutinleri, iş ve tatil günleri, meslekler ve zanaatlar vb.

TÜRK MUTFAK KÜLTÜRÜ

Türk mutfağının tarihçesi, Osmanlı saray mutfağı, Türk yemekleri, içecekleri ve tatlıları, Anadolu'nun yeme - içme atlası, Anadolu'nun yöresel mutfakları, özel günlere ilişkin lezzetler, Türk kahvaltısı, Türklerin sofrası kültürü, iftar sofrası, Türklerde ikram geleneği vb.

GELENEKTEN GELECEĞE

Tasavvuf geleneği (inanç, kültür, uygulama), Şebiarus, Semah, kandil ve mevlit geleneği, nazar inancı, halk bilgisi, doğum gelenekleri, kız isteme-nişan, kına gecesi-düğün merasimi, cenaze merasimleri ve uygulamalar, millî bayramlar, dinî bayramlar, bayram kutlamaları, bayram âdetleri, mevsim şenlikleri (Hıdırellez, Nevruz, Savaş gibi) köy şenlikleri (hasat gibi) vb.

DAYANIŞMA KÜLTÜRÜ

Halk dayanışması (imece, kermes gibi) zekât ve sadakanın sosyal faydaları, vakıf kavramı ve tarihî süreçte vakıflar, vakıfların sosyokültürel işlevleri, resmî kurumlar (Kızılay, TİKA, AFAD gibi), sivil toplum kuruluşları vb.

DİL VE EDEBİYAT

Türkçenin tarihi, Türkçenin dil ailesi, Türkçenin konuşulduğu yerler, destanlar, halk hikâyeleri, türkü, bilmece, ninni, mani, ağıt, efsaneler, atasözü ve deyimlerin hikâyeleri, Orhun Anıtları, şiir ve nesir geleneği, seçkin eserler-isimler vb.

SANATIN DİLİ

Türk müziği ve çeşitleri, Türk çalgıları, ünlü müzisyenler, halk oyunları, sanat dönemleri (klasik, neoklasik, barok, modern), geleneksel Türk süsleme sanatları (ebru, hat, minyatür, çini vb.), resim sanatı ve ünlü ressamlar, geleneksel Türk tiyatrosu (Karagöz, Meddahlık vb.), modern tiyatro, Türk sineması, Türk dizi filmleri vb.

TÜRK MİMARİSİ

Bozkır mimarisi, geleneksel Türk evinin yapısı ve özellikleri, Türk İslam mimari geleneği, Türk İslam mimarları, Türk İslam mimari eserleri, tarihî Türk şehir mimarisi (İstanbul, Bursa, Erzurum vb.), çağdaş şehir mimarisi, ünlü eserler vb.

BİLİM VE TEKNOLOJİ

Sosyal bilimler alanına katkı sağlayan Türk bilim insanları, Türk bilim insanlarının sosyal bilimler alanındaki çalışmaları, fen bilimleri alanına katkı sağlayan Türk bilim insanları, Türk bilim insanlarının fen bilimleri alanındaki çalışmaları, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK), Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi, Türk Dil Kurumu (TDK), Türk Tarih Kurumu (TTK), Kandilli Rasathanesi, Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA), Atatürk Araştırma Merkezi, Bilim ve Teknoloji Merkezleri, Teknofest ve İstanbul Bilim Şenliği vb.

OYUN VE SPOR

Sosyal hayatta sporun yeri, spor kompleksleri, sportif başarılar, güreş, avcılık, atıcılık, binicilik, kılıç ve okçuluk, güz ve topuz, cirit, çöreğen-çevgan (polo), kökbörü, tepük (futbol), mangala, çelik çomak, arapsaçı, birdir bir, kukalı saklambaç, çatlak patlak, istop, bezirgânbaşı, ip atlama, yağ satarım bal satarım vb.

EĞİTİM

Türk eğitim sisteminin tarihi, kütüphaneler ve millet kuraathaneleri, günümüzde Türk eğitim sistemi (okul öncesinden üniversiteye kadar eğitim süreçleri), üniversiteler ve yükseköğretimde uluslararasılaşma, üniversite hayatı, Türkiye'de yükseköğretim imkânları, öğrenci değişim programları vb.

TÜRKİYE'DE TURİZM

Turizm çeşitliliği bakımından Türkiye coğrafyası, önemli tatil turizmi şehirleri (Antalya, Bursa, Erzurum, Trabzon, Muğla gibi), müzeler ve işlevleri, antik kentler, ulaşım yolları ve araçları, konaklama çeşitliliği vb.

KÜLTÜRLERARASI İLİŞKİLER

Kültürel diplomasi, Türkiye Maarif Vakfı (TMV), Yunus Emre Enstitüsü (YEE), Türkiye Diyanet Vakfı (TDV), Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT), Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), göç hareketleri, göç ve kültürlerarası duyarlılık, uluslararası insanî ilişkiler ve kültürlerarasılık, uluslararası meslekî ilişkiler ve kültürlerarasılık, uluslararası eğitim ve kültürlerarasılık vb.

Temaların kazanım sayıları ve temaların işlenmesi öngörülen süre/ders saati, Tablo 2'de gösterilmiştir. Ders süreleri, içeriğe göre belirlenmiş olup Program'da verilen içerik toplam 72 ders saati üzerinden planlanmıştır. Ülkelerin yıllık eğitim-öğretim çalışma takvimleri dikkate alınarak bu süre yeniden düzenlenebilir.

Tablo 2. Ortaöğretim Türk Kültürü ve Medeniyeti Dersi Öğretim Programı Kazanım Sayısı ve Süre Tablosu

Temalar	Kazanım Sayısı	Süre / Ders Saati	Oranı (%)
1. Kültürden Medeniyete	2	2	3
2. Türkiye ve Türkler	9	6	8
3. Türkiye'de Günlük Hayat	9	4	6
4. Türk Mutfak Kültürü	10	6	8
5. Gelenekten Geleceğe	13	8	11
6. Dayanışma Kültürü	9	4	6
7. Dil ve Edebiyat	8	6	8
8. Sanatın Dili	14	6	8
9. Türk Mimarisi	8	4	6
10. Bilim ve Teknoloji	10	6	8
11. Oyun ve Spor	10	6	8
12. Eğitim	7	4	6
13. Türkiye'de Turizm	9	6	8
14. Kültürlerarası İlişkiler	9	4	6
TOPLAM	127	72	100

Program'ın öğrenme-öğretme süreci, Türkiye Maarif Vakfı vizyon ve misyonu ile Program'ın amaç ve içeriğine uygun olarak eklettik bakış açısıyla düşünme becerilerine, etkin katılıma, etkileşime ve keşifçi öğrenmeye imkân verecek biçimde öğrenci odağında tasarlanmıştır. Bu çerçevede içerik ve kazanımlar dikkate alınarak sınıf içi ve sınıf dışı öğrenme ortamlarında farklı etkinlik ve uygulamalara yer verilmesi planlanmıştır. Türk Kültürü ve Medeniyeti dersi salt bir bilgi dersi olmadığı için öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilerin tutumlarındaki gelişimin izlenebileceği yaklaşım ve yöntem zenginliği öncelenmiştir.

6. Program'ın Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımı

Ortaöğretim Türk Kültürü ve Medeniyeti Dersi Öğretim Programı'nın ölçme ve değerlendirme boyutu, Türkiye Maarif Vakfı vizyon ve misyonu ile Program'ın amaç, içerik ve öğrenme-öğretme ilkelerine uygun olarak süreç ve geri bildirim odaklı strateji/yöntem/tekniklere dayalı oluşturulmuştur. Ölçme ve değerlendirme sonuçları sadece sıralama amaçlı değil öğrencilerin bilişsel gelişimlerini ve duyuşsal özelliklerini ortaya koyacak biçimde tasarlanmıştır.

Türk Kültürü ve Medeniyeti Dersi Öğretim Programı'nda ölçme ve değerlendirme sürecinde şu hususlar dikkate alınmıştır:

1. Program; öğrenme ortamları, öğrenci nitelikleri, çeşitli öğretici tercihlerine imkân tanıma ve diğer değişkenlere göre hazırlandığından ölçme ve değerlendirme yaklaşımı da esnek ve güncellenebilir bir özelliğe sahiptir.
2. Ölçme ve değerlendirme süreci için belirlenen bütün etkinlikler, eğitim-öğretimin doğal akışı içerisinde planlanır ve uygulanır.
3. Program'ın kazandırmayı hedeflediği bilgi, beceri, tutum ve değerlerin bütününe kapsayacak ölçme ve değerlendirme tekniklerinin yer almasına özen gösterilir.
4. Ölçme ve değerlendirmede geleneksel teknikler kullanılsa da alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerine (öz değerlendirme, akran değerlendirme, dereceli puanlama anahtarı vb.) ağırlık verilir.
5. Öğretim sürecinde tanılayıcı, geliştirici ve özetleyici değerlendirmeler, amacına uygun olarak kullanılır.
6. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları öğretici ve öğrencilerin etkin katılımıyla gerçekleştirilir.
7. Öğretim programı, ölçme sürecinde kullanılacak ölçme araçları ve yöntemleri açısından uygulayıcılara kesin sınırlar çizmez, sadece yol gösterir. Ancak tercih edilen ölçme ve değerlendirme araç ve yönteminde, gereken teknik ve akademik standartlara uyulur.

7. Program'ın Uygulanmasında Dikkat Edilecek Hususlar

Program'ın uygulanmasında dikkat edilecek hususlar; Program'ın temel yaklaşımı, felsefesi, genel amaçları, hedef kitlenin özellikleri ve Program'ın diğer öğeleri ile ilişkili olarak aşağıda ifade edilmiştir:

1. Türk Kültürü ve Medeniyeti dersinin içeriğinde kültüre dair öğeler, nesnel bilgi ve somut örneklerle planlı bir biçimde düzenlenmelidir.
2. Program'da temalar, müstakil konuları içermekle birlikte temalar arasında bütüncül bir ilişki vardır. Uygulama sürecinde bu ilişki gözetilmelidir.

3. Uygulama süreci, Program içeriğinde yer alan konular doğrultusunda öğrencilere, derse ve alana özgü becerileri kazandırmaya ve geliştirmeye yönelik tasarlanmalıdır.
4. Tema içeriği, süreklilik ve bütüncül bakış açısı temelinde öğrencide sosyokültürel duyarlılık ve bilinç kazandırabilecek şekilde düzenlenmiştir. Kazanımların verildiği uygulamalarda bu düzenlemeye dikkat edilmelidir.
5. Öğrencilerin kültür ve medeniyete dair araştırmalar yaparken kavramlar ile araştırma yöntem ve tekniklerini doğru kullanmaları; alana özgü becerileri tanımları sağlanmalıdır. Ayrıca öğrencilerin kütüphaneler ve dijital kaynaklardan etkin biçimde yararlanmaları desteklenmelidir.
6. Uygulama sürecinde öğrencilerin yaparak-yaşayarak öğrenmelerine imkân sağlayan okul içi ve okul dışı kültürel etkinliklere önem verilmeli; sanal ve gerçek ortamda -imkânlar dahilinde- (tarihî eserler, anıtlar, müzeler, şehir gezileri vb.) geziler düzenlenmelidir.
7. Türk Kültürü ve Medeniyeti dersi, öğrencilerin özellikle duyuşsal özelliklerini geliştirmeyi amaçladığı için bilgi vermenin yanı sıra öğrencilerin hedef kültüre ilişkin duyarlılıklarını ve tutumlarını geliştirecek bir bakış açısıyla ele alınmalıdır.
8. Duyuşsal kazanımlar, bilişsel kazanımlarla birlikte ele alınmalı; uygulama sürecinde yapılacak etkinlikler buna göre planlanmalıdır.
9. Uygulama sürecinde öğrencilerin birbirleriyle etkileşimlerini sağlayacak etkinlik ve uygulamalara yer verilmesi gerekmektedir.
10. Uygulama sürecinde ders materyallerinin yanı sıra konu ile ilgili farklı kaynakların (genel ağ sayfası, dijital içerik vb.) kullanılması teşvik edilmelidir.
11. Uygulama sürecinde öğrencilerin ortaya koyduğu ürünlerin sunulması ve sergilenmesine imkân verilmelidir. Dönüt ve yansıtma mekanizmalarının sıklıkla kullanıldığı bir öğrenme ortamı oluşturulmalıdır.

8. Ders Materyalinin Hazırlanmasında Dikkat Edilecek Hususlar

1. Materyalin kullanımına ilişkin bir organizasyon şemasına yer verilmelidir.
2. Program'da belirtilen konu ve kazanımlara uygun olarak bilgilendirici metinlerin yanı sıra farklı türlerde metinlere (hikâye, karikatür, söyleşi, infografik metin, mektup, gezi yazısı, anı, çizgi hikâye vb.) yer verilmelidir.
3. Her temada ele alınan konular görsel ve işitsel unsurlarla zenginleştirilmelidir.

4. Her temada ele alınacak konulara uygun hazırlık çalışmaları planlanmalıdır.
5. Ders materyalinde sunulan içerik ve kazanımları karşılayan farklı türde etkinliklere yer verilmelidir. Materyaldeki etkinliklerin bireysel ve grup çalışmasına uygun olmasına özen gösterilmelidir.
6. Ders materyalinde gerekli yerlerde bilgi kutucuklarına veya konunun anlaşılmasına yardımcı olacak görsel açıklamalara yer verilmelidir.
7. Ders materyalinin eklerinde yardımcı materyallere (oyun, yapboz, harita vb.) yer verilmelidir.
8. Dersin içeriğini oluşturan unsurların, öğrencilerin kendi kültürleriyle ilişki kurmalarına imkân tanıyan bir bakış açısıyla belirlenmesi gerekmektedir.
9. Uygulama sürecinde kullanılacak materyalin (basılı, görsel, işitsel, dijital vb.) özgün nitelikler taşımasına dikkat edilmelidir.
10. Öğrencilerin ilgi ve meraklarını karşılamak, öğrenmelerini pekiştirmek ve derinleştirmek için genel ağ kaynaklarına yer verilmelidir.
11. Uygulama süreci, güncel ile tarihî olanın ilişkilendirilmesi ve gelecek vizyonunun sunulmasına yönelik olarak planlanmalıdır.
12. Her temanın soyut-somut dengesi gözetilerek muhteva ettiği kavramlar özgün içeriklerle desteklenmelidir.
13. Her temanın sonunda görev odaklı ve iş birliğine dayalı projelere yer verilmelidir.
14. Her temanın sonunda değerlendirme çalışmalarına yer verilmelidir.
15. Her temanın sonunda konuları pekiştiren ek çalışmalara yer verilmelidir.
16. Ders materyalinin sonunda kitapta geçen terim ve kavramlara ilişkin bir sözlük yer almalıdır.
17. Ders materyaline katkıda bulunacak bir kültür portalı oluşturulması sağlanmalıdır.

9. Alana Özgü Beceriler

Ortaöğretim Türk Kültürü ve Medeniyeti Dersi Öğretim Programı'nın öğrencilere kazandırmayı hedeflediği beceriler şunlardır:

1. Kültürlerarası iletişim becerisi
2. Kültürlerarası etkileşim becerisi
3. Kültürlerarası empati ve duyarlılık becerisi

4. Kültürlerarası farkındalık becerisi
5. Kültürlerarası aracı olma becerisi
6. Tarihsel kavrama becerisi
7. Kronolojik düşünme becerisi
8. Değişim ve sürekliliği anlama becerisi
9. Yaratıcı düşünme becerisi
10. Coğrafi düşünme becerisi
11. Görsel okuma becerisi
12. Analitik düşünme becerisi

10. Tema ve Kazanım Tablosu

1. TEMA: KÜLTÜRDEN MEDENİYETE		
ALT TEMALAR	KAVRAMSAL ÇERÇEVE	KAZANIMLAR
1. Temel Kavramlar	Birey, toplum ve millet Medeniyet Kültür Kültürel kimlik Kültürel hafıza Kültürel miras Kültürel farkındalık Kültürlerarası duyarlılık Kültürlerarası iletişim ve etkileşim	1. Kültür ve medeniyete ilişkin temel kavramları açıklar. 2. Kültür ve medeniyete ilişkin kavramları olay ve olgular üzerinden tartışır.
2. TEMA: TÜRKİYE VE TÜRKLER		
ALT TEMALAR	KAVRAMSAL ÇERÇEVE	KAZANIMLAR
1. Tarihten Günümüze Türkler	Türk devletleri (İlk Türk devletleri, ilk Türk İslam devletleri, Osmanlı Devleti, Türkiye Cumhuriyeti, Orta Asya Türk devletleri)	3. Türk tarihinin dönemlerini belirgin özellikleriyle açıklar. 4. Türk devletlerini yönetim anlayışı bakımından analiz eder.
2. Tarihin Başlangıç Noktası	Medeniyetler beşiği: Anadolu İnsanlığın ilk ayak izleri: Göbeklitepe İnsanlığın baba ocağı: Nuh'un gemisi	5. Anadolu'nun medeniyet tarihindeki önemini fark eder. 6. Anadolu medeniyetlerinin insanlığa olan katkısını örneklerle açıklar.
3. Türkiye	Konum Şehirler Siyasi yapı Yönetim şekli Ekonomi Türkiye'nin kurucu üyesi olduğu uluslararası sosyal kuruluşlar Türkiye'nin kurucu üyesi olduğu uluslararası ekonomik kuruluşlar Türkiye'nin kurucu üyesi olduğu uluslararası teknik kuruluşlar	7. Türkiye'nin dünya haritası üzerindeki konumunu seçer. 8. Türkiye'nin fiziki, siyasi ve ekonomik özelliklerini bilir. 9. Türkiye'nin önemli şehirlerini tanıır. (Ankara, İstanbul, Bursa, Antalya, Gaziantep gibi çeşitli nitelikleriyle öne çıkan şehirler ele alınır.) 10. Türkiye'nin bölgesel önemini farkına varır. 11. Türkiye'nin küresel önemini farkına varır.

3. TEMA: TÜRKİYE'DE GÜNLÜK HAYAT

ALT TEMALAR	KAVRAMSAL ÇERÇEVE	KAZANIMLAR
1. Sosyokültürel Hayat	Türk aile yapısı Din ve toplum Mahalle kültürü ve komşuluk	12. Türk aile yapısının temel özelliklerini açıklar. 13. İslam dininin Türk toplumu için önemini açıklar. 14. Türkiye'deki toplumsal yaşama ilişkin temel bilgileri özetler.
2. Günlük Rutinler	Bir gün Günlük öğünler Çay-kahve kültürü Alışveriş Alışveriş ilişkileri Semt pazarları	15. Türklerin günlük rutinlerinin farkına varır. 16. Türklerin günlük yaşamı konusunda araştırma sonucunda elde ettiği bilgileri paylaşır. 17. Türklerin günlük alışkanlıklarıyla kendi kültürüne özgü günlük alışkanlıklar arasında ilişki kurar.
3. Çalışma Hayatı	Nüfus ve ekonomi İş imkânları Çalışma rutinleri İş ve tatil günleri Meslekler ve zanaatlar	18. Türkiye'deki nüfus dağılımı ile ekonomik çeşitliliği ilişkilendirir. 19. Türkiye'deki çalışma hayatını yönlendiren dinamikleri tanıır. 20. Türklere özgü zanaatlar konusunda araştırma sonucunda elde ettiği bilgileri paylaşır.

4. TEMA: TÜRK MUTFAK KÜLTÜRÜ

ALT TEMALAR	KAVRAMSAL ÇERÇEVE	KAZANIMLAR
1. Türk Mutfağı	Türk mutfağının tarihçesi Osmanlı saray mutfağı Türk yemekleri, içecekleri ve tatlıları	21. Türk mutfağından lezzetlere örnekler verir. 22. Türk mutfağını çeşitlilik açısından yorumlar. 23. Türk mutfağından bir yemeğin/içeceğin/tatlının tarifini verir.

2. Anadolu Türk Mutfağı	Anadolu'nun yeme - içme atlası Anadolu'nun yöresel mutfakları Özel günlere ilişkin lezzetler Türk kahvaltısı	24. Türk mutfağına özgü lezzetleri Anadolu'nun coğrafi özellikleriyle ilişkilendirerek açıklar. 25. Türk mutfağındaki yöresel lezzetlere örnekler verir. 26. Türk kahvaltısının sosyokültürel işlevini açıklar.
3. Halil İbrahim Sofrası	Türklerin sofrası kültürü İftar sofrası Türklerde ikram geleneği	27. Türklerin sofrası kültürünü bilir. 28. Sosyal ilişkilerde sofrası adabının önemini fark eder. 29. Sofra kültürünü kendi yaşamından örneklerle açıklar. 30. Türk ikram geleneğine uygun bir etkinliği gönüllü olarak organize eder.

5. TEMA: GELENEKTEN GELECEĞE

ALT TEMALAR	KAVRAMSAL ÇERÇEVE	KAZANIMLAR
1. İnançlar ve Ritüeller	Tasavvuf geleneği (inanç, kültür, uygulama) Şebiarus Semah Kandil ve mevlit geleneği Nazar inancı Halk bilgisi	31. Dinin inanç ve ritüellere etkisini açıklar. 32. Türklerin inanç ve ritüeller bağlamında dünya kültürel mirasına katkılarını tanır. 33. Türk halk bilgisi ile kendi halk bilgileri arasında ilişki kurar. 34. Türklere ait bir kutlama/gelenek/inanç/değerler konusunda araştırma sonucunda elde ettiği bilgileri paylaşır.
2. Doğum, Evlilik ve Ölüm Gelenekleri	Doğum gelenekleri Kız isteme-nişan Kına gecesi-düğün merasimi Cenaze merasimleri ve uygulamalar	35. Toplumsal hayatı düzenleyen inanç/değer/normları belirler. 36. Geleneklere/özel günlere ilişkin uygulamaları toplumsal önemi bakımından değerlendirir. 37. Türklere özgü gelenek-göreneğin zaman içerisindeki güncelliğini analiz eder.

3. Bayramlar	Millî bayramlar Dinî bayramlar Bayram kutlamaları Bayram âdetleri	38. Türklerin millî ve dinî bayramlarından örnekler verir. <i>(Türkiye'de kutlanan millî ve dinî bayramlar -Ramazan ve Kurban bayramları- üzerinde durulur.)</i> 39. Bayram ve kutlamaların sosyokültürel işlevini açıklar. 40. Türklerin bayram âdetleriyle kendi kültürüne özgü bayram âdetleri arasında ilişki kurar.
4. Şenlikler	Mevsim şenlikleri (Hıdırellez, Nevruz, Savaş gibi) Köy şenlikleri (Hasat gibi)	41. Mevsim ve şenlikler arasındaki doğal ilişkiyi örneklerle açıklar. 42. Türklere ait bir şenlik hakkında araştırma sonucunda elde ettiği bilgileri paylaşır. 43. Türk kültürüne özgü şenlikler ile kendi kültürüne özgü şenlikler arasında ilişki kurar.

6. TEMA: DAYANIŞMA KÜLTÜRÜ

ALT TEMALAR	KAVRAMSAL ÇERÇEVE	KAZANIMLAR
1. Paylaşma, Yardımlaşma, Dayanışma	Halk dayanışması (İmece, kermes gibi) Zekât ve sadakanın sosyal faydaları	44. Yardımlaşma ve dayanışmanın sosyokültürel işlevini fark eder. 45. Türklere sosyal ilişkileri belirleyen değerleri/inançları açıklar. 46. Türklere dayanışma kültürü konusunda araştırma sonucunda elde ettiği bilgileri paylaşır. 47. Sosyal sorumluluk projelerine gönüllü olarak katılır.
2. Vakıflar ve Vakıf Kültürü	Vakıf kavramı ve tarihî süreçte vakıflar Vakıfların sosyokültürel işlevleri	48. Türklere vakıf kültürünün özelliklerini tanıtır. 49. Vakıfları sosyokültürel işlevleri bakımından değerlendirir.

3. Yardımlaşma Kurumları	Resmî kurumlar (Kızılay, TİKA, AFAD gibi) Sivil toplum kuruluşları	50. Türklerin sosyal dayanışmasını temsil eden kurumları tanır. 51. Türklerin sosyal dayanışmasını temsil eden kurumların faaliyetlerini araştırıp sunar. 52. Türklerin sosyal dayanışmasını temsil eden kurumları faaliyetleri açısından değerlendirir.
---------------------------------	---	--

7. TEMA: DİL VE EDEBİYAT

ALT TEMALAR	KAVRAMSAL ÇERÇEVE	KAZANIMLAR
1. Türkçe	Türkçenin tarihi Türkçenin dil ailesi Türkçenin konuşulduğu yerler	53. Türkçenin dil ailesini Türk dili tarihine göre analiz eder. 54. Türkçenin, küresel ölçekte konuşulma alanlarını bilir.
2. Türk Edebiyatı		
2.1 Sözlü Edebiyat	Destanlar Halk hikâyeleri Türkü Bilmece Ninni Mani Ağıt Efsaneler Atasözü ve deyimlerin hikâyeleri	55. Türklerin sözlü edebiyatına özgü türleri tanır. 56. Türklerin sözlü edebiyat geleneğinin toplumsal işlevini fark eder. 57. Türklerin sözlü edebiyat ürünleriyle kendi kültürüne özgü sözlü edebiyat ürünleri arasında ilişki kurar. 58. Sözlü edebiyat geleneğinin icra edildiği etkinliklere gönüllü katılır.
2.2. Yazılı Edebiyat	Orhun Anıtları Şiir ve nesir geleneği Seçkin eserler-isimler	59. Türk edebiyatından seçtiği bir eseri dönemi açısından değerlendirir. 60. Türk edebiyatı dönemlerini temsil eden bir isim ve eseri hakkında bilgi verir.

8. TEMA: SANATIN DİLİ

ALT TEMALAR	KAVRAMSAL ÇERÇEVE	KAZANIMLAR
1. Müzik ve İnsan	Türk müziği ve çeşitleri Türk çalgıları Ünlü müzisyenler Halk oyunları	61. Türk müziğinin özelliklerini belirler. 62. Geleneksel Türk çalgılarını ayırt eder. 63. Seçtiği bir Türk müzisyen hakkında araştırma sonucunda elde ettiği bilgileri paylaşır. 64. Türk müziği ile kendi kültürüne özgü müzikler arasında ilişki kurar. 65. Türk halk oyunlarını tanır. 66. Türk halk oyunları ile kendi kültürüne özgü halk oyunları arasında ilişki kurar.
2. Görsel Sanatlar	Sanat dönemleri (Klasik, neoklasik, barok, modern) Geleneksel Türk süsleme sanatları ve sanatkarları (Ebru, hat, minyatür, çini gibi) Resim sanatı ve ünlü ressamlar	67. Türk görsel sanatının özelliklerini belirler. 68. Türk görsel sanatını örnekendirerek ana hatlarıyla anlatır. 69. Geleneksel Türk süsleme sanatlarından seçtiği bir eseri ve sanatkarını tanıtır. 70. Geleneksel Türk süsleme sanatlarına uygun tasarımlar yapar. 71. Türk görsel sanatı ile kendi kültürüne özgü görsel sanatlar arasında ilişki kurar.
3. Türk Tiyatro ve Sineması	Geleneksel Türk tiyatrosu (Karagöz, Meddahlık gibi) Modern tiyatro Türk sineması Türk dizi filmleri	72. Türk tiyatro geleneğinin belirgin özelliklerini bilir. 73. Türk sinema geleneğini, Türk filmlerinden örnekler vererek açıklar. 74. Seçtiği bir Türk dizisine/ filmine yönelik görüşlerini bildirir.

9. TEMA: TÜRK MİMARİSİ

ALT TEMALAR	KAVRAMSAL ÇERÇEVE	KAZANIMLAR
1. Geleneksel Türk Mimarisi	Bozkır mimarisi Geleneksel Türk evinin yapısı ve özellikleri	75. Geleneksel Türk mimarisinin özelliklerini belirler. 76. Türk evinin yapısı ve özellikleriyle sosyo-kültürel durumlar arasında ilişki kurar.

2. Türk İslam Mimarisi	Türk İslam mimari geleneği Türk İslam mimarları Türk İslam mimari eserleri	77. Türk İslam mimari geleneğini açıklar. 78. Sosyal yaşamın mimariye etkisini açıklar. 79. Türk İslam mimari geleneğinde eser vermiş bir mimar ve eseri hakkında araştırma sonucunda elde ettiği bilgileri paylaşır.
3. Şehir Mimarisi	Tarihî Türk şehir mimarisi (İstanbul, Bursa, Erzurum gibi) Çağdaş şehir mimarisi Ünlü eserler	80. Tarihî Türk şehir mimarisinin özelliklerini belirler. 81. Çağdaş Türk şehir mimarisinin özelliklerini belirler. 82. Tarihî Türk şehir mimarisi ile çağdaş Türk şehir mimarisini karşılaştırır.

10. TEMA: BİLİM VE TEKNOLOJİ

ALT TEMALAR	KAVRAMSAL ÇERÇEVE	KAZANIMLAR
1. Sosyal Bilimler ve Türk Bilim İnsanları	Sosyal bilimler alanına katkı sağlayan Türk bilim insanları Türk bilim insanlarının sosyal bilimler alanındaki çalışmaları	83. Türklerin sosyal bilimlere katkılarını ana hatlarıyla açıklar. 84. Türklerin sosyal bilimlere katkılarında örnekler verir. 85. Türklerin sosyal bilimlerde yaptığı çalışmaları alana katkısı yönünden değerlendirir.
2. Fen Bilimleri ve Türk Bilim İnsanları	Fen bilimleri alanına katkı sağlayan Türk bilim insanları Türk bilim insanlarının fen bilimleri alanındaki çalışmaları	86. Türklerin fen bilimlerine katkılarını ana hatlarıyla açıklar. 87. Türklerin fen bilimlerine katkılarında örnekler verir. 88. Türklerin fen bilimlerinde yaptığı çalışmaları alana katkısı yönünden değerlendirir.
3. Bilim Kurumları ve Fuarları	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi Türk Dil Kurumu (TDK) Türk Tarih Kurumu (TTK) Kandilli Rasathanesi Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) Bilim ve Teknoloji Merkezleri Teknofest ve İstanbul Bilim Şenliği	89. Türkiye'de bilimsel çalışmalar yapan kurumları tanıır. 90. Türkiye'deki bilim kurumlarının faaliyetlerini değerlendirir. 91. Türkiye'deki bilim hayatıyla ilgili gelişmeleri takip eder. 92. Bilimsel etkinlikler için gönüllü projeler hazırlar.

11. TEMA: OYUN VE SPOR		
ALT TEMALAR	KAVRAMSAL ÇERÇEVE	KAZANIMLAR
1. Türkiye'de Spor ve Yaşam	Sosyal hayatta sporun yeri Spor kompleksleri Sportif başarılar	93. Türkiye'nin spora verdiği önemi bilir. 94. Türkiye'nin sporcuya verdiği önemi sportif imkânlar bakımından yorumlar. 95. Türklerin sportif başarılarını örnekler vererek açıklar.
2. Geleneksel Türk Sporları	Güreş Avcılık Atıcılık Binicilik Kılıç ve okçuluk Gürz ve topuz Cirit Çöreğen-çevgan (polo) Kökbörü Tepük (futbol)	96. Geleneksel Türk sporlarını tanıır. 97. Geleneksel Türk sporları hakkında araştırma sonucunda elde ettiği bilgileri paylaşır. 98. Geleneksel Türk sporlarıyla kendi kültürüne özgü sporlar arasında ilişki kurar.
3. Geleneksel Oyunlar	Mangala Çelik çomak Arapsaçı Birdir bir Kukalı saklambaç Çatlak patlak İstöp Bezirgânbaşı İp atlama Yağ satarım bal satarım	99. Geleneksel Türk oyunlarının özelliklerini açıklar. 100. Geleneksel Türk oyunları hakkında araştırma sonucunda elde ettiği bilgileri paylaşır. 101. Geleneksel Türk oyunları ile kendi kültürüne özgü oyunlar arasında ilişki kurar. 102. Geleneksel Türk oyunlarına yönelik etkinliklere gönüllü olarak katılır.
12. TEMA: EĞİTİM		
ALT TEMALAR	KAVRAMSAL ÇERÇEVE	KAZANIMLAR
1. Türk Eğitim Tarihi	Türk eğitim sisteminin tarihi Kütüphaneler ve millet kuraathaneleri	103. Tarihsel süreç açısından Türk eğitim sistemini açıklar. 104. Kütüphaneler ve kuraathanelerin sosyo-kültürel işlevlerini değerlendirir.

2. Türk Eğitim Sistemi	Günümüzde Türk eğitim sistemi (Okul öncesinden üniversiteye kadar eğitim süreçleri)	105. Türk eğitim sisteminin özelliklerini ana hatlarıyla açıklar.
3. Türkiye'de Yükseköğretim	Üniversiteler ve yükseköğretimde uluslararasılaşma Üniversite hayatı Türkiye'de yükseköğretim imkânları Öğrenci değişim programları	106. Yükseköğretimde uluslararasılaşmada Türkiye'deki üniversitelerin işlevini fark eder. 107. Türkiye yükseköğretimini sunduğu imkânlar bakımından değerlendirir. 108. Türkiye'deki üniversiteler hakkında araştırma sonucunda elde ettiği bilgileri paylaşır. 109. Üniversite tanıtım fuarlarına gönüllü olarak katılır.

13. TEMA: TÜRKİYE'DE TURİZM

ALT TEMALAR	KAVRAMSAL ÇERÇEVE	KAZANIMLAR
1. Dört Mevsim Türkiye	Turizm çeşitliliği bakımından Türkiye coğrafyası Önemli tatil turizmi şehirleri (Antalya, Bursa, Erzurum, Trabzon, Muğla gibi)	110. Türkiye'deki turizm çeşitliliğini bilir. 111. Türkiye'de turizm imkânlarının farkına varır. 112. Türkiye'de turizm hakkında araştırma sonucunda elde ettiği bilgileri paylaşır. 113. Türkiye hakkında yapılan tanıtım etkinliklerine katılır.
2. Açık hava Müzesi: Anadolu	Müzeler ve işlevleri Antik kentler	114. Müzelerin bir kültürü tanımadaki gerekliliği ve önemini açıklar. 115. Türkiye'nin tarihî değere sahip varlıklarını tanıır. 116. Türkiye'de seçtiği bir turizm varlığı hakkında araştırma sonucunda elde ettiği bilgileri paylaşır.
3. Nasıl Giderim, Nerede Kalırım?	Ulaşım yolları ve araçları Konaklama çeşitliliği	117. Türkiye'ye ulaşım yolları ve araçlarını sınıflandırarak açıklar. 118. Türkiye'nin konaklama çeşitliliğini sınıflandırarak açıklar.

14. TEMA: KÜLTÜRLERARASI İLİŞKİLER		
ALT TEMALAR	KAVRAMSAL ÇERÇEVE	KAZANIMLAR
1. Kültürel Diplomasi ve Kurumlar	<p>Kültürel diplomasi</p> <p>Türkiye Maarif Vakfı (TMV)</p> <p>Yunus Emre Enstitüsü (YEE)</p> <p>Türkiye Diyanet Vakfı (TDV)</p> <p>Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB)</p> <p>Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT)</p> <p>Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA)</p>	<p>119. Türkiye'nin kültürel diplomasi faaliyetini yürüten kurumları tanıır.</p> <p>120. Türkiye'nin kültürel diplomasi faaliyeti yürüten kurumların uygulamalarına örnekler verir.</p> <p>121. Türkiye'nin kültürel diplomasi faaliyeti yürüten kurumlarını çalışma alanları bakımından değerlendirir.</p>
2. Göç ve Kültürlerarasılık	<p>Göç hareketleri</p> <p>Göç ve kültürlerarası duyarlılık</p>	<p>122. Göç hareketlerinin güzergâhı bakımından Anadolu'nun önemini fark eder.</p> <p>123. Türkiye'nin uluslararası göç meselesine yaklaşımını örneklerle açıklar.</p> <p>124. Türkiye'nin kültürlerarası duyarlılığa yaklaşımını örneklerle açıklar.</p> <p>125. Türkiye'ye yönelen tarihsel göç akışını mevcut durumdan hareketle tartışır.</p>
3. İletişime Yansıyan Kültürlerarasılık	<p>Uluslararası insanî ilişkiler ve kültürlerarasılık</p> <p>Uluslararası meslekî ilişkiler ve kültürlerarasılık</p> <p>Uluslararası eğitim ve kültürlerarasılık</p>	<p>126. Somut örnekler üzerinden kültürlerarası ilişkilendirmeler yapar.</p> <p>127. Kültürlerarası ilişkiler konusunda araştırma sonucunda elde ettiği bilgileri paylaşır.</p>

11. Sözlük

aktif öğrenme: Bireyin öğrenme sürecinde pasif-alıcı konumdan uzaklaşarak, araştıran, yaparak-yaşayarak öğrenen konuma geçmesiyle birey tarafından bilginin elde edilip yapılandırıldığı, becerilerin geliştirildiği ve öğrenme sorumluluğunun üstlenildiği öğrenme modeli.

bilişsel gelişim: Bireyin gelişim dönemlerine bağlı olarak farklılaşan anlama, fark etme, düşünme, akıl yürütme, muhakemede bulunma, hafıza ve öğrenme gibi zihinsel süreçlerinde zamana bağlı olarak gerçekleşen gelişim.

bütüncül yaklaşım: Öğreticilerin; öğrenenlerin duygusal, sosyal, etik ve akademik ihtiyaçlarını bütünlük bir öğrenme formatında ele almaya çalıştığı kapsamlı bir öğretim yaklaşımı.

coğrafi düşünme becerisi: Tarihsel gelişim, ekonomik gelişim ve küreselleşme; bölgesel ekonomi, sağlık ve bunların iyi bir şekilde sürdürülebilirliği arasındaki ilişkiyi kurabilmek için coğrafi araç-gereçlerden faydalanarak bir sonuca ulaşma ve bilgiyi kalıcı hâle getirme becerisi.

değişimi ve sürekliliği anlama becerisi: Zaman olgusunu ve kronolojik akışı, geçmiş-şu an ve gelecek odaklı olarak anlamlandırmayı sağlayarak zamanda benzer ve farklı olanları seçebilme, zamana bağlı biçimde oluşan akışı ve değişimi algılama; tarihsel olay ve olguları, bunlar hakkındaki yorumları ayırt etme, geçmişteki problemleri, bunların nedenlerini ve bugüne yansıma biçimlerini tanıma ve tarihsel bir problemin çözümüne alternatif çözümler bulma becerisi.

etkileşim becerisi: Sosyal kuralların ve ilişkilerin yaratıldığı, iletildiği, sözlü ve sözsüz yollarla değiştirildiği, başkalarıyla etkileşimi ve iletişimi kolaylaştıran beceri.

geliştirici/biçimlendirici değerlendirme: Öğretim sürecinde yapılan, bir üniteye öğrenme eksikliklerini ve güçlüklerini belirlemeyi, bu eksiklik ve yetersizliklerin giderilmesini; kısacası, ünitenin daha iyi öğrenilebilmesine odaklanan ve her öğrenene ayrı ayrı önerilerde bulunmayı amaçlayan değerlendirmeler. Formatif testlerin, izleme testlerinin ve ünite testlerinin kullanılmasıyla not verme değil öğrenme eksikliklerinin belirlenerek eğitimin daha verimli hâle gelmesine yönelik geri bildirim verilmesinin hedeflendiği ve çoğunlukla mutlak ölçütlerin kullanıldığı değerlendirme.

görev odaklılık: Bireylerin tanımladığı, algıladığı ve kendi eylemleri sonucunda değiştirebileceği veya etkisini azaltabileceği bir olgu olarak problem durumlarına yönelik yapılandırılmış, bireyin davranışlarının belirli hedeflere yönelik biçimde problem çözme amacıyla güdüldüğü yaklaşım. Etkili öğretimin önemli bir yönü, öğreticinin belirlenmiş bir öğretim görevine zaman ayırarak öğrenenlerin kavramları, becerileri veya değerleri kavramasını geliştirmek için tasarlanmış hedefleri ve etkinlikleri içeren yaklaşım.

görsel okuma becerisi: Görsel unsurları (grafikler, tablolar, şekiller, semboller, resimler, beden duruşları, doğa olaylarının ve sosyal olayların görselleri) anlama, algılama ve yorumlamayı; öğrenenlerin duygu, düşünce ve bilgilerini görseller aracılığıyla başkalarına aktarmasını içeren beceri.

hedef kültür: Belli bir sistem içinde sunulan, diğer kültürü anlamak için gerekli çerçeveyi sağlayan ve yabancı dil öğretimi ve kültürlerarası yaklaşımla aktarılmak istenen kültür.

kaynak kültür: Kendisinden aktarım yapılan ve diğer bir kültürdeki bileşenleri kısmen veya geniş ölçüde etkileyen kültür. Dil öğretiminde yabancı dil öğrenen kişinin ait olduğu kendi kültürü; öğrenenin doğduğu andan itibaren içinde bulunduğu çevre, yaşam tarzı, inançları, değer yargıları vb. unsurları kapsayan kültür.

kazanım: Öğrenme sürecinde, planlanmış ve düzenlenmiş yaşantılar yoluyla öğrenenin kazanması beklenen bilgi, beceri, tutum ve değerler.

kronolojik düşünme becerisi: Tarihi olayların bir bütün içinde görülmesinde, olaylar arasında zaman olarak bağlantı kurulmasında yardımcı ve geçmiş, bugün ve gelecek arasındaki ilişkilerin tetkikinde etkili olan, tarihte meydana gelmiş olayların sırasının ve döneminin bilinmesine, analiz edilmesine ve değerlendirilmesine katkı sağlayan beceri.

kültür: Bir toplumun kendi tarihi sürecinde oluşturduğu dinî, ilmî, ahlâki ve estetik değerlerin ve değer hükümlerinin bütünü; bir toplumun bütün üyelerinin sahip olduğu olayları, durumları karşılayan duyuş biçimleri, bütün tarihi içinde meydana getirdiği değer hükümleri.

kültürlerarası duyarlılık becerisi: Diğer kültürlerin ve kültürel kimliklerin bilgisi, farkındalığı ve kabulüdür. Bireyin başka kültürlerin özelliklerini ve diğerlerine olan potansiyel etkisini analiz edebilme, duyarlılıkla hareket edebilme becerisi. Bir bireyin kültürlerarası iletişimde uygun ve etkili davranışı teşvik eden kültürel farklılıkları anlama ve tanıma yönünde duygu geliştirme yeteneği.

kültürlerarası empati becerisi: Farklı kültürlere mensup kişilerin, diğer kültürdeki kişinin düşüncelerini ve/veya duygularını, kendisini onun yerine koyarak anlama yetisi.

kültürlerarası etkileşim becerisi: Göç, teknolojik gelişmeler, ekonomik sebepler, çevresel sebepler ile ve diğer kültürlerle doğrudan veya dolaylı iletişim kurma gibi yollarla farklı kültür gruplarının birbirini etkilemesi.

kültürlerarası farkındalık becerisi: Bireyin temsil ettiği kültürün dışında diğer kültürlerden kişilerle karşılaştığında, kendi kültürel özelliklerini diğerlerinden ayırt edebilme, diğer kültürlere mensup kişilerin kültürel farklılıklarını algılayabilme becerisi.

kültürlerarası iletişim becerisi: Farklı kültürlerde yer alan bireyler arasında kültürel içerikleri temsil edecek biçimde etkileşimde bulunma, anlam/mesaj paylaşımları ve aktarımları yapma, kültürel farklılıkları gözetme becerisi.

kültürlerarasılık: Etnik köken, din, dil veya milliyet vb. kriterlere göre farklılık gösteren kültürel gruplar arasındaki zenginleştirici, geliştirici, eşitlikçi değişim ve iletişim ilişkileri.

kültürlerarası aracılık: Kültürel yanlış anlamalardan kaynaklı anlaşmazlıkları çözmede muhataplara yardımcı olan tarafsız bir aracıya sahip olma.

medeniyet: Kültürün bileşenlerini belirli bir manevi kapsam içinde belirleyen inanç ve ahlâki nizamı; bireyin diğer bireylere karşı davranışlarında kendini disipline etme, kontrol etme becerisi sunan kural ve değerler bütünü; ortak özellikler gösteren sosyal gruplar veya bunların bütünü.

özetleyici değerlendirme: Programın sonunda, başlangıçta hedeflenen kazanımlara hangi düzeyde ulaşıldığını belirlemek amacıyla yapılan değerlendirmeler. Öğrenen, öğretici ya da eğitim programları için yargıda bulunmayı hedefleyen değerlendirmeler.

sosyokültürel duyarlılık: Bireyin toplumda başkalarının refahına ve iyileşmesine katkıda bulunma, etrafındakiler için yaşam kalitesi ve çevreyi daha iyi hâle getirecek şekilde topluma veya kültürüne katkıda bulunma yükümlülüğü hususundaki hassasiyeti.

tanılayıcı değerlendirme: Öğrenenlerin bir eğitim sürecinin başında (kurs, ders ya da ünite), eğitimin ön koşulu niteliği taşıyan giriş davranışlarına önceden sahip olma düzeyini, ders veya ünitenin geliştirmeyi düşündüğü hedeflerden öğrenenler tarafından önceden edinilen hedefler olup olmadığını belirleme ve buna uygun biçimde değerlendirmede bulunma.

tarihsel kavrama becerisi: Öğrenenlerin tarihsel yaklaşım edinmeleri sürecine bağlı olarak geçmişte meydana gelmiş olayları yaşandığı dönemin koşulları ve kavramlarıyla ele alabilme, o dönemde yaşayanların bakış açısıyla inceleyebilme becerisi.

tematik yaklaşım: Öğrenme sürecinin daha kapsamlı olması için öğrenme alanlarını içeren temaların çeşitli disiplinler ile bağlantı kurularak bütünsel bir şekilde sistematik olarak düzenlenmesi.

üst düzey düşünme becerileri: Bireyin kendi düşünme ve akıl yürütme süreçlerini idrak etmesini, bunları fark edip izlemesini, zihinsel süreçlerini kontrol etmesini ve bunların işlevselliğini artırmasını içeren düşünme becerilerinin tümü.

yaratıcı düşünme becerisi: Araştırma ve yeni bakış açısı geliştirme sürecinin bir biçimi olarak boşlukları, belirsizlik oluşturan ve probleme sebep olan eksiklikleri algılayıp bunlar hakkında hayal kurarak ya da hipotezler geliştirerek sınamalar yapmayı, karşılaştırmalara bağlı biçimde hipotezleri değiştirip yeniden sınamayı içeren beceri.

